

INSTITUTUL NAȚIONAL AL JUSTIȚIEI

*Anexa nr. 16
la Hotărârea Consiliului INJ
nr. 19/1 din 1 noiembrie 2024*

CURRICULUM

pentru instruirea prin activități simulative la modulul
„Particularitățile examinării cauzelor în procedură specială”
(candidați la funcția de judecător)

AUTOR:

Constantin Roșca,
judecător, Curtea de Apel Chișinău, formator INJ

_____AVIZAT
Șefa Direcției instruire și cercetare
Ecaterina POPA

CHIȘINĂU, 2024

I. INTRODUCERE

Disciplina „Particularitățile examinării cauzelor în procedură specială” este destinată audienților Institutului Național al Justiției care parcurg formarea inițială pentru funcția de judecător și este concepută în scopul familiarizării mai profunde cu semnele distinctive ale procedurii speciale, cu specificul etapei de pregătire pentru dezbateri judiciare a celor mai frecvent întâlnite în practică pricini care se examinează în procedura specială, precum și cu termenii speciali instituți de legislator pentru examinarea unor pricini din categoria respectivă.

Consolidarea cunoștințelor este gândită de autorii curriculumului în contextul unei metodologii practice de antrenare a audienților în activități practice de simulare a procedurii judiciare civile, cuprinzând elemente reflectate în întocmirea actelor de procedură civilă și în simularea de ședințe de judecată deopotrivă, având la bază spețe de categorii diverse, care se examinează potrivit procedurii speciale.

Concentrarea audienților în parcurgerea acestui curs se va orienta spre identificarea corectă a chestiunilor de care urmează să țină cont judecătorul la faza intentării procesului civil, cuantificarea cheltuielilor judiciare în categoria respectivă de cauze civile, determinarea obiectului probațiunii și acțiunilor instanței de judecată în cadrul pregătirii cauzei pentru dezbateri judiciare, organizarea dezbaterilor judiciare și identificarea legii aplicabile soluționării cauzelor respective.

Cursul își propune să clarifice pentru audienții care aspiră la funcția de judecător cele mai frecvente incidente care pot interveni în cauzele civile care se examinează potrivit regulilor procedurii speciale, precum și să atragă atenția asupra celor mai utile și bune practici de jurisprudență, pentru formarea viitorilor judecători într-un climat armonios și uniform de aplicare a legii materiale și procesuale.

Curriculum-ul își propune formarea abilităților de înțelegere, interpretare și aplicare corectă a prevederilor legale la examinarea cauzelor civile în procedura specială și adoptarea actelor de procedură de o manieră argumentată, logică, structurată și coerentă.

Curriculum-ul și scenariile în baza cărora se vor petrece activitățile simulative sunt elaborate în baza legislației procesuale civile în vigoare a Republicii Moldova, a doctrinei juridice de specialitate și a practicii judiciare.

II. COMPETENȚE

Urmare a studiului disciplinei „Particularitățile examinării cauzelor în procedură specială”, audientul candidat la funcția de judecător va obține următoarele competențe, deprinderi și abilități practice:

- a) cunoașterea categoriilor de cauze care se examinează în procedura specială;
- b) înțelegerea particularităților esențiale proprii procedurii speciale;
- c) identificarea regulilor de examinare a cauzelor caracteristice procedurii speciale;
- d) coordonarea procesuală abilă și pregătirea eficientă a cauzei pentru dezbateri judiciare;
- e) formarea abilităților necesare pentru identificarea corectă a obiectului probațiunii proprii pentru fiecare categorie de cauze examinate în procedura specială;
- f) competențe de cunoaștere și înțelegere a rolului pe care îl au în proces părțile, reprezentanții, avocații, alți participanți, grefierii, traducătorii etc., precum și dezvoltarea abilităților practice de interacțiune cu aceștia;
- g) consolidarea unor abilități practice de soluționare în fond a categoriilor de cauze examinate în procedura specială și de întocmire a actelor judecătorești în spețele oferite pentru activitățile simulative;
- h) aprofundarea cunoașterii normelor de procedură civilă care reglementează organizarea procesului judiciar și accentelor specifice categoriei respective de cauze;

- i) dezvoltarea abilităților de redactare, motivare a încheierilor judecătorești și a hotărârilor, precum și utilizarea corectă a jurisprudenței CEDO în motivarea lor.

III. PRINCIPALELE OBIECTIVE

La sfârșitul modulului de activități simulative, audientul candidat la funcția de judecător va:

1. cunoaște să aplice oportun și corect principiile de drept procesual civil în cauze civile concrete care se examinează în procedura specială;
2. înțelege ordinea de desfășurare și organizare a ședinței de pregătire a cauzelor civile pentru dezbateri judiciare în cauzele specifice cursului;
3. ști să aplice în funcție de statutul procesual al fiecărui participant la proces drepturi și obligații procesuale diferite;
4. fi apt să soluționeze incidentele de procedură ce apar în cadrul examinării pricinilor examinate în procedura specială, inclusiv să soluționeze cererile de scoatere de pe rol pe motivul constatării a unui litigiu de drept ce ține de competența instanțelor judecătorești;
5. dispune de abilități practice în identificarea cadrului normativ aplicabil diverselor categorii care se examinează în procedură specială și de capacitatea necesară de analiză a circumstanțelor de fapt în raport cu normele aplicabile spețelor concrete;
6. putea organiza dezbateri judiciare eficiente pentru soluționarea justă a cauzelor examinate în procedura specială;
7. estima corect cuantumul taxei de stat și taxei de timbru în cazurile în care aceasta se achită, precum alte cheltuieli de judecare a cauzei civile;
8. gestiona procesul de probațiune judiciară, păstrînd imparțialitatea și impicîndu-se diriguitor în administrarea probelor de către participanții la proces;
9. aplica coerent normele procesuale în cauzele civile care se examinează în procedura specială;
10. avea abilitățile necesare pentru a emite și motiva încheierile și hotărârile judecătorești pe cauzele respective;
11. avea abilități de aplicare practică a jurisprudenței Curții Europene pentru Drepturile Omului la soluționarea cauzelor civile din categoria respectivă;

IV. ADMINISTRAREA ACTIVITĂȚILR DE SIMULARE

Tematica activităților de simulare	Formator	Semestrul	Total ore pentru simulări	Evaluarea
<i>Particularitățile examinării cauzelor în procedură specială</i>				
B.3.1. Particularitățile examinării cauzelor în procedură specială	Constantin Roșca	I	20 (8/12)	

**V. TEMATICA SIMULĂRILOR ȘI REPARTIZAREA ORIENTATIVĂ A ORELOR ÎN
ACTIVITĂȚILE DE SIMULARE**

Nr. crt.	<i>Tema instruirii prin activități simulative</i>	<i>Numărul de ore pentru activitățile scontate</i>
<i>Total ore</i>		20
B.3.1. Particularitățile examinării cauzelor în procedură specială		
1.	Implicații teoretico-practice incidente cauzelor civile examinate în procedură specială	4
2.	Determinarea competenței jurisdicționale a instanței de judecată la examinarea cauzelor civile examinate în procedură specială. Legea aplicabilă soluționării cauzelor civile examinate în procedură specială.	4
3.	Simularea procesului de soluționare a cererii cu privire la instituirea/reînnoirea măsurii de ocrotire judiciare și a consiliului de familie Simularea procesului de soluționare a cererii cu privire la desemnarea și revocarea tutorelui	4
4.	Simularea procesului de soluționare a cererii de constatare a posesiunii, folosinței și dispoziției unui bun imobil în drept de proprietate Simularea procesului de soluționare a cererii de uzucapiune contrar cuprinsului Registrului de publicitate	4
5.	Simularea procesului de soluționare a cauzelor de constatare a faptului acceptării unei succesiuni și locului ei de deschidere Simularea procesului de soluționare a cauzelor privind constatarea altor fapte cu valoare juridică	3
6.	Evaluare și feedback	1
<i>Total ore</i>		20

VI. METODICA ACTIVITĂȚILOR DE SIMULARE/RESURSE LOGISTICE

METODICA ACTIVITĂȚILOR DE SIMULARE	RESURSE LOGISTICE
<p><i>Reguli referitoare la scenariile folosite în cadrul activităților de simulare.</i></p> <p>Scenariile conform cărora se vor petrece activitățile de simulare sunt elaborate de formator pe baza unor cauze civile reale.</p> <p>Scenariile sunt modelate astfel încât se vor scoate în evidență subiecte complicate sau dificil de soluționat, ceea ce va implica un efort suplimentar de studiere a practicii judiciare, teoriei de specialitate etc.</p> <p>Scenariile vor include și actele procesuale care se întocmesc de către părți și alți participanți la proces în cazurile pe baza cărora se petrec activitățile simulative.</p> <p>Scenariile vor fi întocmite astfel încât să includă posibilitatea părților de a discuta și contesta argumentat și întemeiat posibilitatea încetării procesului sau scoaterii cererii de pe rol. Astfel, încât în dependență de argumentele aduse audientul cu rol de judecător să decidă adoptarea soluției procesuale potrivite.</p> <p><u><i>Aspecte metodice recomandate pentru lucru în grup.</i></u></p> <p>Grupul de audienți se va împărți în grupe a câte patru audienți în fiecare grup. Rolurile vor fi distribuite astfel: un judecător, un grefier, un reclamant (reprezentant al reclamantului), un pârât (reprezentant al pârâtului). Repartizarea audienților pe grupuri și repartizarea audienților din grupuri pe roluri se face de formator la începutul orei practice. Tot atunci fiecărui grup i se repartizează scenariul cauzei care urmează să fie simulată în dependență de tema simulării.</p> <p><i>Activitatea scrisă în cadrul simulărilor.</i></p> <p>Activitatea scrisă în cadrul grupurilor are loc concomitent, în toate grupurile.</p> <p>Pentru aceasta formatorul pregătește un număr de scenarii la tema respectivă egal cu numărul de grupuri de audienți, astfel</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ una sau mai multe săli special amenajate pentru simularea proceselor de judecată; ➤ echipament de înregistrare video și audio a ședinței de judecată; ➤ o sală dotată cu unul sau mai multe calculatoare și printere; ➤ acces la internet, materiale de birotică; ➤ robe pentru judecător, grefier, avocați; ➤ după caz: tablă flip-chart, proiector.

încât în activitatea scrisă să fie antrenați toți audienții candidați la funcția de judecător.

Pentru studierea scenariului și pregătirea unui act scris se acordă un interval de timp nu mai mare de 25-30 minute. În cazul unui scenariu complicat, nu se ține cont de acest interval de timp.

Audienții cu roluri de reclamanti în auditoriu studiază materialele scenariului și tot atunci pregătesc cererea sau demersul care va fi supus examinării în ședința simulată (în dependență de tematica activității simulative).

Cererea sau demersul pregătit de reclamanti se prindează și se transmite audientului cu rol de pârât din cadrul grupului și formatorului.

Audientul cu rol de pârât din cadrul grupului pregătește poziția sa scrisă referitoare la temeinicia cererii sau demersului respectiv, care se prindează și se transmite tot atunci audientului cu rol de reclamant și formatorului.

În tot timpul activităților scrise în grupuri, formatorul se află în auditoriu, supraveghează activitatea audienților, răspunde la întrebări și dă sfaturi și recomandări.

Dacă toate actele pregătite de audienți nu conțin erori grave de drept sau de interpretare care să suscite refacerea sau redactarea lor, ele se transmit audientului cu rol de judecător.

Activitatea verbală în cadrul simulărilor.

Activitățile simulative verbale au loc prin simularea unei ședințe de judecată, petrecută conform regulilor de procedură fixate în CPC. În ședința de judecată sunt antrenați audienții potrivit rolurilor dinainte stabilite.

Ședința de judecată se înregistrează audio și video.

După încheierea ședinței de judecată, audientul desemnat cu rol de judecător pregătește încheierea judecătorească.

Simulările ședințelor de judecată se fac pe rând: grup după grup.

La finalul fiecărei activități de simulare, cât și la finalul întregului modul de simulare, formatorul dă recomandări

practice, comentează activitatea audienților. La fel, formatorul dă exemple de bune practici și rele practici.	
---	--

VII. EVALUAREA

A. Evaluarea continuă a audientului se va face cu două note pe scara de la 1 la 10 pentru fiecare activitate de simulare în care este antrenat. O notă va fi acordată pentru calitatea actelor procedurale întocmite (individual sau în grup). A doua notă va fi acordată pentru calitatea prestației verbale.

La evaluarea activității scrise se recomandă luarea în calcul a următoarelor criterii:

- a) Cunoașterea, aplicarea și interpretarea normelor de drept material și procedural.
- b) Capacitatea de a rezuma și reda faptele.
- c) Capacitatea de a întocmi actele procedurale structurat și clar, în conformitate cu dreptul procedural național.
- d) Caracterul complex și plenitudinea documentelor.
- e) Corectitudinea soluției reținute în încheierea judecătorească și a concluziilor făcute.
- f) Aplicarea dreptului internațional și a normelor drepturilor omului.
- g) Veridicitatea și logica motivării.
- h) Limbajul și stilul de redare.

La evaluarea activităților verbale se recomandă luarea în calcul a următoarelor criterii:

- a) Cunoașterea, aplicarea și interpretarea normelor de drept material și procedural.
- b) Motivarea și caracterul adecvat al argumentelor.
- c) Modul de executare a obligațiilor și de exercitare a drepturilor care rezultă din calitatea procesuală atribuită în cadrul simulării;
- d) Corectitudinea aprecierii faptelor și a probelor;
- e) Corectitudinea reacției la situații neașteptate;
- f) Comportamentul în situații de conflict sau situații emoționale dificile;
- g) Corectitudinea, logica și ordinea adresării întrebărilor în cadrul audierilor;
- h) Calitatea strategiilor și tacticilor procesuale aplicate;
- i) Creativitatea;
- j) Aplicarea dreptului internațional și a normelor drepturilor omului;
- k) Veridicitatea, structurarea și logica expunerii verbale;
- l) Gestionarea timpului judiciar (pentru audientul care joacă rolul de judecător).

B. Evaluarea finală se va efectua prin examen compus din sarcina practică (care va consta din întocmirea unui act procesual, în baza unei spețe).

VIII. BIBLIOGRAFIE

Acte internaționale:

Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale. Roma, 04.11.1950. Ratificată prin Hotărârea Parlamentului Republicii Moldova nr. 1298 din 24.07.1997. În: Tratatate internaționale la care Republica Moldova este parte (1990-1998). Ediție oficială. Vol. 1, Chișinău: Moldpres, 1998.

Convenția privind procedura civilă. Haga, 01.03.1954. Aderat prin Hotărârea Parlamentului Republicii Moldova nr.1136-XII din 04.08.1992. În: Tratatate internaționale la care Republica Moldova este parte (1990-1998). Ediție oficială. Vol. 4, Chișinău: Moldpres, 1998.

Jurisprudența CtEDO (relevantă tematicilor instruirii):

<https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22documentcollectionid%22%3A%5B%22GRANDCHAMBER%22%2C%22CHAMBER%22%5D%7D>

Hotărârile Curții Constituționale (relevante tematicilor de instruire): <https://constcourt.md/>

Acte legislative ale Republicii Moldova:

1. Constituția Republicii Moldova din 29.07.1994. În vigoare: 27.08.1994.
2. Codul de procedură civilă al Republicii Moldova nr.225 din 30.05.2003.
3. Codul civil, nr. 1107 din 06.06.2002
4. Legii cu privire la mediere nr. 137 din 03.07.2015
5. Legea privind protecția consumatorilor nr. 105 din 13.03.2003
6. Legea taxei de stat, nr. 213 din 31.07.2023.
7. Legea cu privire la arbitraj, nr.23 din 22.02.2008.
8. Legea cu privire la arbitrajul comercial internațional, nr.24 din 22.02.2008

Hotărârile Plenului Curții Supreme de Justiție (relevante tematicilor de instruire):

http://jurisprudenta.csj.md/db_hot_expl.php

Recomandările Curții Supreme de Justiție (relevante tematicilor de instruire):

http://jurisprudenta.csj.md/db_rec_csj.php

Avizele consultative ale Curții Supreme de Justiție (relevante tematicilor de instruire):

http://jurisprudenta.csj.md/db_avize_csj.php

Bibliografie de profil:

1. Belei E. ș.a Drept procesual civil. Partea Generală. Chișinău: Editura Lexon și Cartea Juridică, 2014.
2. Belei E. ș.a Drept procesual civil. Partea Specială. Chișinău: Editura Lexon, 2016.
3. Poalelungi M. ș.a. Manualul judecătorului pentru cauze civile. Ediția II. Chișinău: Tipografia centrală, 2013. <http://www.drept.usm.md/public/files/Manual-judecator-cauze-civile-2013f2697.pdf>
4. Leș I. Noul Cod de procedură civilă. Comentariu pe articole. Art.1-1133. București: Editura C.H. Beck, 2013.
5. Vasile Crețu. Situații de drept pentru lecții practice la proces civil și recomandări metodice. Tema 21. Facultatea de drept a USM. Chișinău - 2005. CEP USM.
6. Cojuhari Al. ș.a Drept procesual civil. Partea Specială. Chișinău: Tipografia centrală, 2009.
7. Florea Măgureanu, Drept procesual civil. - București, Universul Juridic 2010.